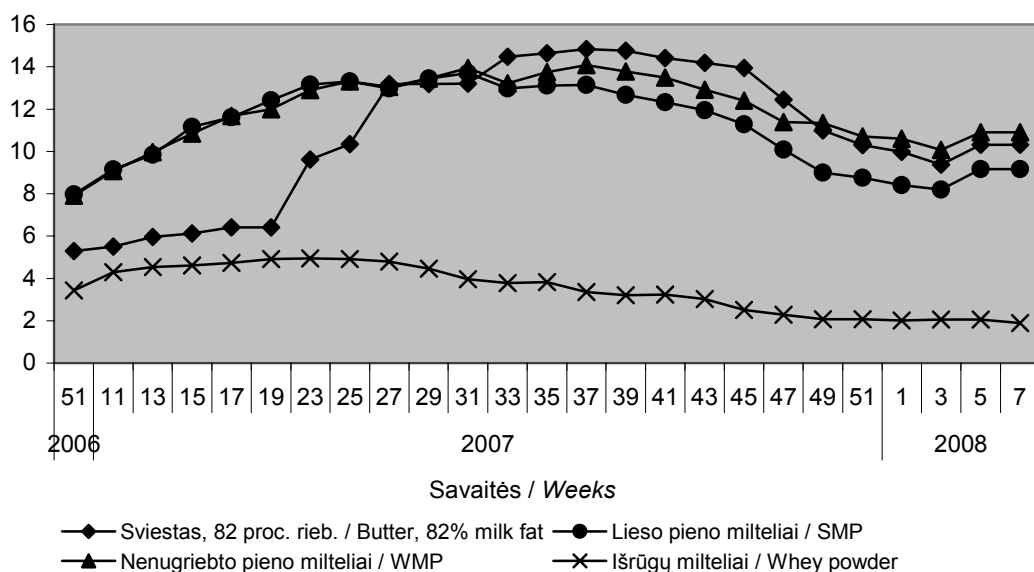

PIENAS / MILK

2007 metais pasaulio pieno rinka buvo labai netolygi. Pavasarį prasidėjus pieno produktų paklausos augimas iki neregėtų aukštumų padidino kainas. Atskirais 2007 metų mėnesiais, palyginti su tais pačiais 2006-ųjų laikotarpiais, pieno produktų kainos buvo padidėjusios 2–3 kartus. Tačiau jau antroje metų pusėje kai kurių produktų (sviesto, pieno miltelių) kainos pradėjo mažėti (1 pav.). Lieso pieno miltelių kaina metų pabaigoje sugrįžo į 2007 metų pradžios lygį. Sūrio kainų korekcija prasidėjo 2008 metų pradžioje.

1 pav. Vidutinės Vakarų Europos pieno produktų eksporto kainos* 2006–2008 metais, Lt/kg
Figure 1. Average prices* of dairy products made in Western Europe and exported in 2006–2008, Lt/kg

* FOB – Franko bortas (apmokėta transportavimas iki laivo ir pakrovimas / Free on Board (the seller pays for transportation of goods to the port of shipment, plus loading costs).

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Pasaulinės rinkos pokyčiai atsispindėjo ir Lietuvos pieno ir jos produktų rinkoje. Tik kainų didėjimas, prasidėjęs vėliau, nei pasaulinėje rinkoje, baigėsi taip pat vėliau. Lietuviškų pieno produktų eksporto kainos pastebimai ėmė mažėti 2008 metų sausį. Vietinėje rinkoje aukštos kainos išsilaiškė dar ilgiau. Pieno produktų kainų augimas turėjo tiesioginės įtakos ir žaliavinio pieno supirkimo kainų padidėjimui iki aukščiausio lygio.

Vidaus rinka. 2007 metais primelžta 2004 tūkst. t pieno, iš jo 1348,5 tūkst. t, arba 67 proc., supirktą perdirbti (1 lentelė). Pieno gamyba 2007 metais, palyginti su 2006-aisiais, augo sparčiau nei supirkimas perdirbti: gamyba padidėjo 6 proc., o supirkimas – tik 4 proc. Ši tendencija buvo prie-

šinga nei per visus narystės ES metus ir pasireiškė tik antrąjį 2007 metų pusmetį. Situaciją lėmė nuo rugpjūčio gerokai išaugusios pieno produktų kainos, o žaliavinio pieno supirkimo kainos iš esmės padidėjo tik spalį. Pieno gamintojai, ypač smulkieji, dalį anksčiau parduodamo perdirbti pieno nukreipė pelningesniai tiesioginiam pardavimui ir daugiau jo naudojo savo reikmėms. Tokia tendencija neturėtų laikytis ilgą laiką, kadangi pieno perdirbėjams reikalinga žaliava, ir jie, atsižvelgdami į situaciją, turėtų koreguoti pieno supirkimo politiką. 2008 metais pieno gamyba ir supirkimas turėtų augti vienodais tempais, bent ne mažesniais nei 2007 metų gamyba.

1 lentelė / Table 1

Pieno gamyba ir supirkimas 2006 ir 2007 metais, tūkst. t
Milk production and purchase in 2006 and 2007, thou t

Rodikliai / Indicators	2006	2007	2007, palyginti su compared to 2006, %
Primelžta pieno / Milk produced	1891,0	2004,0	106
Supirkta pieno: / Milk purchased:			
natūralaus / natural	1296,1	1348,5**	104
bazinio* / basic*	1555,2	1629,8	105

* 3,4 % riebalų / milk fat, 3,0 % baltymų / protein.

** 4,14 % riebalų / milk fat, 3,29 % baltymų / protein.

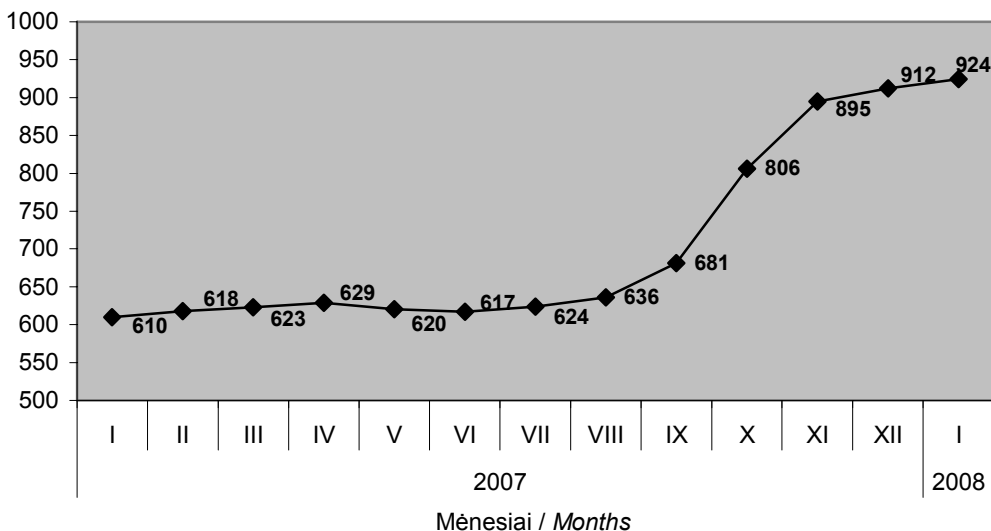
Šaltiniai: Lietuvos ekonominė ir socialinė raida 2007 m. gruodžio mėn. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2008; Žemės ūkio produkcijos supirkimas 2008 01 01. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2008.

ES veterinارينius reikalavimus atitinkančio pieno 2007 metais supirkta 6 proc. daugiau nei 2006-aisiais, o neatitinkančio – 11 proc. mažiau. Atitinkantis reikalavimus pienas 2007 metais sudarė 96 proc. viso supirkto pieno. 2006 metais tokio pieno buvo supirkta 95 proc.

Bendroji nacionalinė pardavimo perdirbti pieno kvota per devynis 2007–2008 kvotos metų mėnesius (iki 2007 m. gruodžio 31 d.) buvo įvykdyta 68 proc., per dešimt mėnesių (iki 2008 m. sausio 31 d.) – 74 proc. Galima prognozuoti, kad 2007–2008 kvotos metais bus įvykdyta apie 80 proc. pardavimo perdirbti kvotos, ji nebus viršyta ir ateinančiais kvotos metais.

Per 2007 metus į Lietuvą importuota 121,1 tūkst. t žaliavinio pieno, 99 proc. – iš Latvijos. Tai 1,3 proc. daugiau nei 2006-aisiais. 2007 metų sausio–rugsėjo mėnesiais buvo importuojama vidutiniškai po 13,8 tūkst. t pieno per mėnesį, spalio–gruodžio mėnesiais importas sumažėjo iki vidutiniškai 6,6 tūkst. t pieno per mėnesį. Pasikeitęs importuojamo pieno kiekis rodo, kad dėl pieno žaliavos vyksta įtempta konkurencinė kova. Tą patį liudija ir nuo spalio pakilusi įvežamo pieno kaina: iki rugsėjo ji vidutiniškai buvo 960 Lt/t, o spalio–gruodžio mėnesiais – 1395 Lt/t. Per 2007 metus eksportuota 6,2 tūkst. t žaliavinio pieno – tiek pat, kiek ir 2006 metais. 2008 metais importuojamo žaliavinio pieno kiekis neturėtų sumažėti, kadangi Lietuvos pieno perdirbėjai yra konkurencingi Latvijos rinkoje ir sugeba lanksčiai reaguoti į pasikeitusią padėtį, tad prarastą žaliavą turėtų susigrąžinti.

Išaugusi pieno produktų ir atitinkamai žaliavinio pieno paklausa nulėmė žaliavinio pieno supirkimo kainos kilimą 2007 metų rugsėjo–gruodžio mėnesiais (2 pav.).

2 pav. Bazinių rodiklių pieno supirkimo kaina 2007 ir 2008 metais, Lt/t
Figure 2. Milk (basic fatness and protein) purchase prices in 2007 and 2008, Lt/t

Šaltiniai: Žemės ūkio produkcijos supirkimas 2007 04 01–2008 01 01. – V.: Statistikos departamentas prie LRV.

Vidutinė pieno supirkimo kaina Lietuvoje 2007 metais, palyginti su 2006-aisiais, padidėjo 19 proc. ir, išankstiniais duomenimis, išliko beveik mažiausia ES (išskyrus Rumuniją), nors lapkričio–gruodžio mėnesiais buvo šiek tiek aplenkusi Latvijos ir Estijos pieno supirkimo kainas. Lietuvos ir Lenkijos pieno supirkimo kainų augimo tempai buvo sparčiausi tarp kaimyninių valstybių (2 lentelė). 2008 metais vidutinė pieno supirkimo kaina Lietuvoje turėtų labiau priartėti prie kaimyninių ES valstybių kainų. Nors nuo kovo mėnesio pieno perdirbėjai ruošiasi mažinti pieno supirkimo kainas, vidutinė metinė kaina turėtų būti didesnė nei 2007 metais. Aukštesnį pieno supirkimo kainų lygį turėtų palaikyti ir stambėjantys Lietuvos pieno ūkiai, kuriems už superkamą pieną mokama aukštesnė kaina.

2007 metais, palyginti su 2006-aisiais, atskirų pieno produktų gamybos augimo tempai atspindėjo pakitusią pasaulinę pieno produktų paklausą bei išaugusių kainų įtaką vartotojų pasirinkimui. Daugiausia išaugo pieno konservų (49 proc.), nugriebto pieno miltelių (31 proc.) ir varškės (21 proc.) gamyba. Tuo tarpu pagrindinio Lietuvos pieno pramonės eksporto produkto – sūrio – gamyba sumažėjo 11 proc. (3 lentelė).

Pieno produktų kainos per 2007 metus išpūdingai padidėjo: Lietuvos rinkoje jos šoktelėjo 23 proc., o užsienio rinkose parduotų gaminių – 49 proc. Todėl Lietuvos ir užsienio rinkose parduodamų produktų kainos daugmaž išsilygino. Kainų šuolis įvyko antrąjį metų pusmetį, o labiausiai pieno produktų kainos augo rugpjūtį–spalį (3 pav.).

**Natūralaus pieno supirkimo kainos Baltijos šalyse, Lenkijoje ir ES-15 šalyse
2006 ir 2007 metais, Lt/t**
Milk purchase prices in the Baltic States, Poland and EU-15 in 2006 and 2007, Lt/t

Šalis / Country	2006	2007	2007, palyginti su compared to 2006, %
Lietuva / Lithuania	695	830	119
Latvija / Latvia	807	903	112
Estija / Estonia	840	927	110
Lenkija / Poland	801	953**	119
ES-15* / EU-15*	963	1111	115

* 4,2 % riebumo / milk fat, 3,35 % baltymų / protein.

** Išankstiniai duomenys / Preliminary data.

Šaltiniai: Žemės ūkio produkcijos supirkimas 2008 01 01. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2008;
Žemės ūkio produkcijos supirkimas 2007 01 01. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2007;
Eesti statistika [interaktyvus], [žiūrėta 2008 m. vasario 12 d]. Prieiga per internetą:
<http://pub.stat.ee/px-web.2001/temp/AG182007911535078.xls>; Główny Urząd Statystyczny
[interaktyvus], [žiūrėta 2007 m. vasario 12 d]. Prieiga per internetą:
http://www.stat.gov.pl/gus/45_1335_ENG_HTML.htm; International Milk Price Reviews
[interaktyvus], [žiūrėta 2007 m. vasario 26 d]. Prieiga per internetą: <http://www.milkprices.nl/>;
Latvijas statistika [interaktyvus], [žiūrėta 2007 m. vasario 12 d]. Prieiga per internetą:
<http://data.csb.gov.lv/temp/07-14a20079120515.xls>.

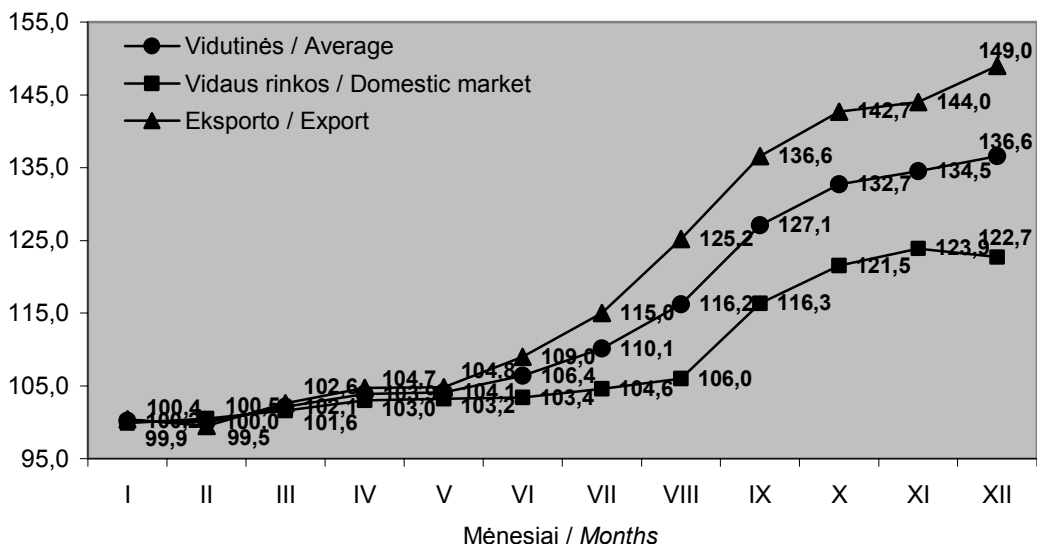
Pagrindinių pieno produktų gamyba* 2006 ir 2007 metais, tūkst. t
Production of main dairy products in 2006 and 2007, thou t*

Pieno produktai / Dairy products	2006	2007	2007, palyginti su / compared to 2006, %
Geriamasis pienas / Drinking milk	83,6	97,8	117
Rūgpienis, kefyras / Curdled milk, kefir	33,9	35,3	104
Jogurtas / Yoghurt	18,1	17,3	96
Grietinė ir jos mišiniai / Sour cream	25,1	26,6	106
Varškė / Curd	17,7	21,5	121
Sviestas / Butter	11,3	12,3	109
Sūriai / Cheese	86,5	77,4	89
Valgomieji ledai** / Ice cream	22,8	24,3	107
Pieno konservai / Canned milk	14,8	22,0	149

* Pagrindinių pramonės įmonių duomenys / Data of major milk enterprises.

** Mln. l / Mill. l.

Šaltinis: Lietuvos ekonominė ir socialinė raida 2007 m. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2008.

3 pav. Pieno pramonės įmonių parduotos produkcijos kainų pokyčiai 2007 metais (2006-12=100 proc.)

Figure 3. Changes in producer prices of dairy products in 2007 (December 2006=100%)

Šaltinis: Informacija apie gamintojų parduotos pramonės produkcijos kainų pokyčius 2007 metais. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2007.

Vidaus rinkoje 2007 metais, palyginti su 2006-aisiais, padidėjo visų pieno produktų kainos. 2007 metų gruodį, palyginti su tuo pačiu 2006-ųjų mėnesiu, labiausiai išaugo sūrių kainos – per 40 proc., mažiausiai pabrango grietinė, sviestas ir liesa varškė – iki 20 proc. Kitų pieno produktų kainos pakilo 29–38 proc. (4 lentelė).

4 lentelė / Table 4

Vidaus rinkoje parduotų pieno produktų įmonių kainos 2006 ir 2007 metų gruodžio mėnesį, Lt/t

Producer prices of dairy products in domestic market in December 2006 and 2007, Lt/t

Pieno produktai / Products	2006	2007	2007, palyginti su compared to 2006, %
Natūralus pienas, ne mažesnio kaip 3,5 proc. riebumo, 1 l pakuotėse <i>Natural milk, ≥ 3,5% milk fat, 1 l packs</i>	1641	2122	129
Pasterizuotas 2,5 proc. riebumo pienas, 1 l pakuotėse <i>Pasteurised milk, 2,5% milk fat, 1 l packs</i>	1214	1638	135
Grietinė, 30 proc. riebumo, 450 g indeliuose <i>Sour cream, 30 % milk fat, 450 g packs</i>	5080	5940	117
Jogurtas su priedais, 350–360 g indeliuose <i>Yoghurt with additives, 350–360 g packs</i>	n.d.	6110	–
Liesa varškė, išfasuota po 200 g <i>Curd, low-fat, 200 g packs</i>	6180	7220	117

Pieno produktai / Products	2006	2007	2007, palyginti su compared to 2006, %
Varškės sūris, 22 proc. riebumo <i>Cottage cheese, 22% milk fat</i>	9350	12910	138
Sviestas, 82 proc. riebumo, išfasuotas po 200 g <i>Butter, 82 % milk fat, 200 g packs</i>	11560	13730	119
„Tilsit“ sūris, išfasuotas / <i>Cheese “Tilsit”, packed</i>	10860	15280	141
Kietieji ilgai nokstantys sūriai, išfasuoti <i>Hard long-ripened cheese, packed</i>	16940	24480	145

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

2007 metų IV ketvirtį, palyginti su tuo pačiu 2006 metų laikotarpiu, pastebimai išaugus pieno produktų kainoms, 1–18 proc. sumažėjo daugelio pieno produktų suvartojimas vietinėje rinkoje. Padidėjo tik grietinės (14 proc.), tarkuotų, pelėsinų ir kitų brandintų sūrių (26 proc.) bei valgomųjų ledų (38 proc.) suvartojimas.

Pasaulinėje rinkoje pieno produktų kainoms ėmus mažėti, tai turėtų atsiliiepti ir lietuviškų pieno produktų kainoms. 2008 metais vidutinės metinės pieno produktų kainos turėtų išlikti aukštesnės nei 2007-aisiais, tačiau žemesnės nei 2007 metų paskutiniais mėnesiais.

Lietuviškų ir ES šalių tų pačių pieno produktų įmonių kainos nedaug kuo besiskiria. 2007 metų gruodį tarp pagrindinių eksportinių pieno produktų tik lietuviškų lieso pieno miltelių kaina buvo žemesnė nei kaimyninėse ES šalyse ir Vokietijoje, o kitos kainos buvo panašios (5 lentelė).

5 lentelė / Table 5

**Kai kurių pieno produktų įmonių kainos Baltijos valstybėse, Lenkijoje ir Vokietijoje
2007 metų gruodžio mėnesį, Lt/t**

*Producer prices of selected dairy products in the Baltic states, Poland and Germany
in December 2007, Lt/t*

Pieno produktai Products	Lietuva Lithuania	Latvija Latvia	Estija Estonia	Lenkija Poland 12-03–12-23	Vokietija Germany 12-03–12-16
Sviestas, 82 proc. riebumo / <i>Butter, 82% milk fat</i>	13707	14210	12770	10777	11220
Lieso pieno milteliai / <i>Skimmed milk powder</i>	7253	12230	10320	9763	9930
„Tilsit“ sūris <i>Tilsit cheese</i>	15280*	15240	15770**	14397**	14670

* Vidaus rinkoje / Domestic market.

** Edamo sūris / Edam cheese.

Šaltiniai: Gaminių gamyba 2008 01 01. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2008; ŽŪMPRIS.

Mažmeninių pieno produktų kainų kitimo tendencijos Lietuvoje 2007 metais buvo tokios pačios, kaip ir įmonių kainų. Jos pradėjo sparčiai kilti nuo rugpjūčio mėnesio. 2007 metų gruodžio mėnesį, palyginti su 2006-ųjų gruodžiu, atskirų pieno produktų kainos padidėjo 12–40 proc. (6 lentelė). Lietuvoje mažmeninės pieno produktų kainos išliko aukštesnės nei Estijoje, o palyginti su Latvija, vienų pieno produktų kainos liko aukštesnės Latvijoje, kitų – Lietuvoje.

6 lentelė / Table 6

Kai kurių pieno produktų mažmeninės kainos Baltijos valstybėse
2006 ir 2007 metų gruodžio mėnesį, Lt
Retail prices of selected dairy products in the Baltic States
in December 2006 and 2007, Lt

Pieno produktai <i>Dairy products</i>	Lietuva / Lithuania			Latvija / Latvia		Estija / Estonia	
	2006	2007	2007, palyginti su 2006, %	2007	2007, palyginti su Lietuva, %	2007	2007, palyginti su Lietuva, %
Pienas, 2,5 proc. riebumo, l <i>Milk, 2,5% milk fat, l</i>	1,76	2,24	127	2,76	123	2,28	102
Sviestas, kg / <i>Butter, kg</i>	16,06	22,44	140	16,85	75	21,89	98
Grietinė, 20–25 proc. riebumo, kg <i>Sour cream 20–25% milk fat, kg</i>	5,77	6,46	112	7,18	111	5,97	92
Varškė, 5–9 proc. riebumo, kg / <i>Curd, 5–9% milk fat, kg</i>	9,74	13,19	135	12,05	91	11,39	86

Šaltiniai: Lietuvos, Latvijos ir Estijos ekonominė ir socialinė raida. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2006, 2007.

Mažmeninių pieno produktų kainų kitimo tendencijos ir 2008 metais neturėtų atitrūkti nuo įmonių kainų keitimosi. Taigi galima tikėtis kainų mažėjimo, palyginti su 2007 metų paskutinių mėnesių kainomis, tačiau jos neturėtų nukristi iki 2007 metų pradžios kainų lygio.

Užsienio prekyba. Užsienio prekybos pienu ir pieno produktais balansas 2007 metais buvo teigiamas: eksportas lenkė importą 4,6 karto. Eksporto ir importo prieaugio tempai buvo vienodi – po 36 proc. Neskaitant žaliavinio pieno, pieno produktų eksportas lenkė importą 8,8 karto.

2007 metais padidėjo visų pieno produktų, išskyrus sviestą ir kazeiną, eksportas. Labiausiai išaugo kondensuoto pieno be cukraus eksportas – 4,3 karto ir nenugriebto pieno miltelių – 2,6 karto (7 lentelė). Sviesto eksportas sumažėjo 12 proc., kadangi jo kaina tepakilo 24 proc., o grietinės – net 47 proc. Taigi pieno riebalai buvo eksportuojami grietinės pavidalu. Jos 2007 metais išvežta 93 proc. daugiau nei 2006-aisiais. Kazeino eksportą (3,7 karto mažesni) stabdė 51 proc. išaugusios jo žaliavos – lieso pieno miltelių – kainos, o kazeino kaina tepadidėjo 11 proc. Dėl ne taip sparčiai augusių kainų sūrių ir varškės eksportas buvo didesnis tik 13 proc.

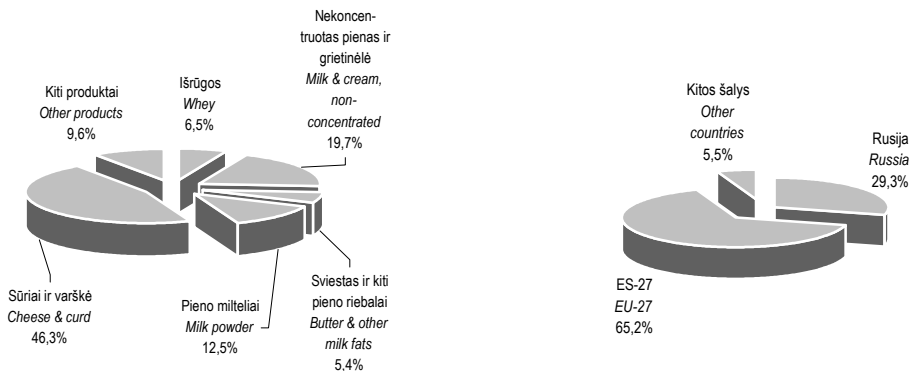
Pieno produktų eksportas 2006 ir 2007 metais, mln. Lt
Exports of dairy products in 2006 and 2007, mill. Lt

KN kodas CN code	Pieno produktai / Products	2006	2007	2007, palyginti su compared to 2006, %
0401	Nekoncentruotas pienas ir grietinėlė <i>Milk and cream, not concentrated</i>	146,9	275,3	187
0402	Koncentruotas pienas ir grietinėlė <i>Milk and cream, concentrated</i>	110,3	233,1	211
040210	Lieso pieno milteliai <i>Skimmed milk powder</i>	79,2	170,8	216
040221	Nenugriebto pieno milteliai <i>Whole milk powder</i>	1,3	3,5	264
040291	Kondensuotas pienas be cukraus <i>Milk, condensed without sugar</i>	6,6	28,5	434
040299	Kondensuotas pienas su cukrumi <i>Milk, condensed with sugar</i>	23,2	30,0	129
0403	Fermentuotas arba raugintas pienas ir grietinėlė <i>Fermented or acidified milk and cream</i>	9,9	13,8	140
040310	Jogurtas / Yoghurt	1,8	2,3	129
0404	Išrūgos ir produktai iš natūralių pieno komponentų <i>Whey & products consisting of natural milk constituents</i>	58,1	90,6	156
0405	Sviestas ir kiti pieno riebalai ir aliejai, pieno pastos <i>Butter & other fats & oils derived from milk, dairy spreads</i>	86,1	75,8	88
0406	Sūriai ir varškė / Cheese & curd	570,9	645,8	113
2105	Valgomieji ledai / Ice cream	26,2	30,1	115
350110	Kazeinas / Casein	3,3	0,9	27
170211- 170219	Pieno cukrus / Milk sugar	15,8	29,1	184
Iš viso / Total		1027,5	1394,4	136

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

2007 metais pieno perdirbimo įmonės gavo 71,6 mln. Lt eksporto kompensacijų. Palyginti su 2006-aisiais, tik 3,1 proc. mažiau, nors eksporto kompensacijos už nuo 2007 metų liepos eksportuotus į trečiąsias šalis pieno produktus jau nebemokamos. Eksporto kompensacijų nutraukimas perdirbimo įmonių 2007 metų finansinių rezultatų nepablogins, kadangi tai susiję su pieno produktų kainų pasaulinėse rinkose kilimu. Be to, pieno perdirbimo įmonės dar gauna išmokas už ankstesniais laikotarpiais eksportuotus produktus. Tačiau 2008 metais, nors šiek tiek eksporto kompensacijų už praėjusį laikotarpį dar bus gauta, šios ES paramos netekimas neigiamai atsilieps perdirbimo įmonių finansiniams rezultatams.

Nevienodi atskirų produktų eksporto augimo tempai pakeitė pieno produktų eksporto struktūrą. 2007 metais, palyginti su 2006-aisiais, 10 procentinių punktų sumažėjo sūrių ir varškės lyginamasis svoris, bet jie išlaikė didžiausią eksporto dalį – 46 proc. (4 pav.). Labiausiai padidėjo nekoncentruoto pieno ir grietinės (5,7 procentinio punkto) ir pieno miltelių (4,5 procentinio punkto) lyginamasis svoris. 2008 metais pieno produktų kainų korekcija, kuri visada vyksta po šuoliško kainų didėjimo, turėtų pagerinti pagrindinio Lietuvos eksportinio pieno produkto – sūrio – pozicijas eksporto struktūroje.

4 pav. Pieno produktų eksporto struktūra 2007 metais
Figure 4. Structures of dairy products exported in 2007

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

Pasaulinis pieno produktų paklausos augimas ir eksporto subsidijų už į trečiąsias šalis eksportuotus pieno produktus nutraukimas turėjo įtakos geografinės pieno produktų eksporto struktūros pasikeitimui, tačiau pagrindinės partnerės liko ES šalys (eksportuota 65 proc. pieno produktų). 2007 metais, palyginti su 2006-aisiais, į ES šalis eksportas padidėjo 5,3 procentinio punkto, o į Rusiją 5,9 procentinio punkto sumažėjo. Tai priešinga eksporto struktūros kitimo tendencija, nei buvo pastaraisiais metais, kai vis didesnė pieno produktų dalis buvo išvežama į Rusiją. Iš ES šalių daugiausia pieno produktų eksportuota į Vokietiją – 28 proc. visų į ES šalis išvežtų produktų. Į Italiją – 20 proc., į Lenkiją – 14 proc., į Latviją – 7 proc. Daugiausia į Italiją, Latviją ir Rusiją išvežama sūrių, į Vokietiją ir Lenkiją – grietinės, lieso pieno ir lieso pieno miltelių. Pasaulyje pieno rinkoje vykstant paklausos ir kainų korekcijai, 2008 metais greičiausiai vėl padidės eksporto į Rusiją srautai ir sumažės į ES šalis išvežtų pieno produktų dalis. Viena vertus, tai būtų teigiamas reiškinys, kadangi į Rusiją daugiausia eksportuojama aukštesnės pridėtinės vertės produktų – sūrių. Kita vertus, didelės eksporto dalies koncentravimasis rizikingoje Rusijos rinkoje nestabilumo atveju gali neigiamai atsiliiepti finansiniams pieno perdirbimo įmonių rezultatams.

2007 metais, palyginti su 2006-aisiais, padidėjo visų eksportuotų pieno produktų, išskyrus pieno cukrų, vidutinės kainos (8 lentelė). Labiausiai išaugo nenugriebto (85 proc.) ir lieso pieno miltelių (51 proc.) bei išrūgų (47 proc.) kainos. Kainų pokyčiai turėjo didelės įtakos eksportuotų produktų struktūrai.

8 lentelė / Table 8

Vidutinės eksportuotų pieno produktų kainos 2006 ir 2007 metais, Lt/t
Average prices of dairy products exported in 2006 and 2007, Lt/t

KN kodas CN code	Pieno produktai / Dairy products	2006	2007	2007, palyginti su 2006, %
0401	Nekoncentruotas pienas ir grietinėlė <i>Milk and cream, not concentrated</i>	2960	3980	134
0402	Koncentruoti pienas ir grietinėlė <i>Milk and cream, concentrated</i>	5690	7420	130
040210	Lieso pieno milteliai <i>Skimmed milk powder</i>	6800	10270	151
040221	Nenugriebto pieno milteliai <i>Whole milk powder</i>	5580	10350	185
040291	Kondensuotas pienas be cukraus <i>Milk, condensed without sugar</i>	2900	3430	118
040299	Kondensuotas pienas su cukrumi <i>Milk, condensed with sugar</i>	4410	4910	111
0403	Fermentuotas arba raugintas pienas ir grietinėlė <i>Fermented or acidified milk and cream</i>	2620	3150	120
040310	Jogurtas / Yoghurt	2050	2970	145
0404	Išrūgos ir produktai iš natūralių pieno komponentų <i>Whey & products consisting of natural milk constituents</i>	2920	4290	147
0405	Sviestas ir kiti pieno riebalai ir aliejai, pieno pastos <i>Butter & other fats & oils derived from milk, dairy spreads</i>	7010	8730	125
0406	Sūriai ir varškė / Cheese & curd	9190	10850	118
040610	Varškės sūris ir varškė / Cottage cheese & curd	8790	10450	119
040690	Riebūs sūriai / Fat cheese	9330	11050	118
210500	Valgomieji ledai / Ice cream	5650	6110	108
350110	Kazeinas / Casein	19140	21200	111
170211-170219	Pieno cukrus / Milk sugar	5880	5420	92

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

Pasaulinės pieno produktų kainos jau 2007 metų pabaigoje – 2008 metų pradžioje pradėjo mažėti. 2008 metais turi sumažėti ir lietuviškų pieno produktų eksporto kainos, bet vidutinės metinės kainos turėtų būti aukštesnės arba bent ne žemesnės nei 2007 metais.

2007 metais pieno ir jo produktų importuota už 304,7 mln. Lt. Importo augimo tempai kasmet mažėja. 2005 metais, palyginti su 2004-aisiais, importas augo 2,4 karto, 2006 metais, palyginti su 2005-aisiais, – 68 proc., o 2007-aisiais – tik 36 proc. Tačiau vertine išraiška importo prieaugis skiriasi nedaug: atitinkamai 78,2 tūkst. Lt, 90,4 tūkst. Lt ir 80,3 tūkst. Lt. Tvirtas pozicijas pieno ir jo produktų importo struktūroje užima žaliavinis pienas. 2006 metais jis sudarė 52 proc. viso importo, o 2007-aisiais – 48 proc. Mažai keitėsi ir likusi importo struktūra. Fermentuoti ir rauginti pieno produktai 2007 metais sudarė 16 proc. (kaip ir 2006 m.), sūriai ir varškė – 13 proc. (padidėjo 1 procentiniu punktu), o ledai – 7 proc. (sumažėjo 2 procentiniais punktais). 99,9 proc. pieno ir jo produktų 2007 metais įvežta iš ES šalių: 58 proc. – iš Latvijos, 22 proc. – iš Lenkijos.

Ateityje importuojamų pieno produktų kiekiai dėl pieno žaliavos trūkumo, kainų skirtumo ir gaminių įvairovės didinimo ir toliau turėtų didėti, tačiau importo augimo tempai turėtų dar labiau sulėtėti dėl išaugusios palyginimo bazės ir dėl to, kad žaliavinio pieno įvežimo iš Latvijos didinimo galimybės yra ribotos.

Nauji teisės aktai. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras 2007 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. 3D-540 patvirtino pagalbos už privatų ilgai brandinamų sūrių sandėliavimą administravimo taisykles. Jose numatyta, kad privatų sūrių sandėliavimą Lietuvoje organizuoja VĮ Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos reguliavimo agentūra, ir išdėstytos visos administravimo procedūros. Iki šiol pagalbos už privatų ilgai brandinamų sūrių sandėliavimą administravimas buvo vykdomas, vadovaujantis tik ES dokumentais.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras 2008 m. sausio 7 d. įsakymu Nr. 3D-10 pakeitė paramos už pieną ir jo produktus, suvartotus ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo lavinimo mokyklose, administravimo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2005 m. kovo 9 d. įsakymu Nr. 3D-134, ir nauja redakcija išdėstė 4 ir 5 priedus, kuriuose nustatyta nauja vienos porcijos pardavimo vaikui didžiausia kaina bei naujas nacionalinės paramos dydis. Taisyklės pakeistos, atsižvelgiant į Europos Komisijos 2007 m. gruodžio 20 d. reglamente (EB) Nr. 1544/2007 padarytus pakeitimus.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras 2008 m. sausio 25 d. įsakymu Nr. 3D-46 iš dalies pakeitė pieno gamybos kvotų pardavimo aukciono organizavimo ir finansavimo taisykles. Pakeitimai susiję su situacijomis, kai kvotų pirkejas norimą kvotą įsigyja iš kelių pardavėjų. Iš dalies pakeistos kai kurios procedūros ir jų atlikimo terminai.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras 2008 m. sausio 25 d. įsakymu Nr. 3D-45 nauja redakcija išdėstė duomenų apie pieną ir pieno gaminius teikimo formas, gaminių ir paslaugų klasifikatorių, pieno gaminių, apie kuriuos teikiami duomenys, sąrašą.